

VILÁG politikai, tudományos, művészeti folyóirat. „ISMERTETŐ” gazdasági társapjával eddig minden héten két két íven jelenik meg. — Szerkesztőség szállása Sebes'ény utcában 288dik számalatti házban földszint. Egy sor hirdetés 3 kr. pengőben.

Előfizetés a „VILÁG” 1842^{dik} évi folyamára.

A „VILÁG” folytatva kezdett irányát jövő 1842dik évben két ív politikai tartalommal, s a tárgy-bőség úgy kívánván mellékletekkel is többülve, jelenedik meg. Mihez képest az előfizetés feltétele, helyben, házhozvitellel egy évre 10 frt, félévre 5 frt pengőben; postán egész évre 12 frt, félévre 6 frt pengő. — Kéretnek t. cz. előfizetőink, hogy czímeiket hibátlanul, megrendeléseiket pedig idején beküldeni sziveskedjenek, hogy kiváncsághoz képest intézhessük kiadásunkat. — A jelen évnegyedre még néhány példánnyal szolgálhatunk. Mivel azonban folyvást az új iránytól, azaz a 66dik számtól jönnek megrendelések, szükségesnek tartjuk nyilvánítni, hogy már teljes példánnyal nem szolgálhatunk ugyan: de ha annyi számmal kiváncságnak példányok, mennyi költségünket fedezi, készek vagyunk a t. cz. közönségnek második kiadással is kedveskedni. — Bővebben külön programánkban. —

Tartalom Magyarországnak és Erdély Kinevezések s előléptetések. — Közügy (Protestantismus, Magyarismus, Slavismus) Tudósítás Somogybul az országgyűl. tárgyakkal foglalkodó választmány munkálatiról (vége). — Szerkesztőségi jegyzet a helyi hitvallású tiszántúli egyházkerület gyűlését tárgyzó debreczeni közleményre. — Zászló-szentelési ünnepély Zárásban. — Vakok pesti intézetére october hónapban tett adakozások. — Erdélyi követválasztások. — Külföld. Németország (Alsátzia elfrancziásítása s valami a magyar nyelvpropagandáról) sat. Spanyolország (Telegrafi tudósítások; a cubai gyar.nabirtokosok pártoltatni kéri a rabszolgakereskedést sat. Nagybríannia (O'Connell két városkerület aldermanje Dublinban. — Gyakorlótudósítások; nagy inség a dolgozó osztályoknál sat.) Franciaország (Vízradások sat.) Németalföld. Belgium (a király utánnomások pártolójának nyilatkozik). Ö: Pesti hírek. — Koszorúkat s koronákat osztogató nagy embereinkhez. — Népszerűség s arról elmélkedés, nemzeti vesztély, hivatás és még valami (vége).

Magyarország és Erdély.

Ö cs. kir. Felsége f. évi sept. 5kei határozatánál fogva péchujfalusi gróf Péchy Emmánuel Zemplény megye főispán-helyettesévé méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Ö cs. s apost. kir. Felsége a megürült karloviczai érsekség helytartójává Chranislaw György bácsi n. e. g. püspököt; továbbá Tauber Ferencz sopronyi plébánost lebényi Sz. Jakab apátjává méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Ö cs. s apost. kir. Felsége Vindisch Leopoldot, Pest városa főorvosát s az ottani városi kórház igazgatóját, kir. tanácsos czímmel méltóztatott legkegyelmesebben feldiszíteni. (H—k.)

Ö cs. kir. Felsége méltóztatott Erdélynek országgyűlési elnökét ungu báró Kemény Ferenczet ö excját belső titkos statustanácsnokká legkegyelmesebben kinevezni.

Ö cs. s ap kir. Felsége Benkovitz József pesti izraelita nagykereskedőnek megengedni méltóztatott, hogy más név alatt birt házát saját nevére irathassa át, mi a városi hatóság által már fogantatva is hozott.

A ungu magy. kir. Helytartótanács keblebeli számhivatalánál Kaun Venczel gyógyszerész-osztályi számtiszt halála következtében Schmidt Antal rokon-osztályi fizetési gyakornokot számtiszté helyére Ary Györgyöt fizetési gyakornokká; továbbá Muszenics Antal számtiszt halála következtében Tamássy Mihály számjegyzőt számtiszté; Janke Endre járulnokot számjegyzővé; Bogdány Endre fizetési gyakornokot járulnokká; és Hulinnyi János díjtalan gyakornokot fizetessé alkalmazá.

Szencsény István kir. személynök ö excja Zarka János kir. itélőtáblai ülnököt személynöki itélőmesterré nevezte ki.

A zalathnai bányász-törvényszéknél eddig volt 150 titkokok Rheland Eduárd kir. kincstári fogalmazóul nevezte t-ki.

A ungu magy. k. udvari kamara a Windschachtban megürült kir. bányászjegyzői hivatalra Kottbeck Károly herrgrundi kir. rétegmestert alkalmazta. (Kamr. tud.)

△ **Közügy.** Protestantismus, Magyarismus, Slavismus. Nemzeti nyelvünk ügyét eddigél minden magyarországi és az ország Rendei is minden alkalomkor általános nemzeti ügy gyanánt pártolták. Azt mondták, hogy általa az általános nemzeti értelmességet, egyetértést s erkölcsi erőt, és így az ország jólétét, boldogságát s dicsőségét szándékoznak kifejteni és emelni s ez által a királyiszeknek a megszilárdult, mivel, nyelv- s érzeményben összeforrt nemzetben rendithetlen alapot és támaszt adni. Minden felszólalásuk a hazai nyelv mellett azon eszméből folyt ki, hogy annak terjesztése s emelése az egész nemzetnek kivétel nélkül közös érdeke: soha nem jutott eszökbe azt úgy tekinteni vagy tekinteni, mint egy vagy más felekezet, osztály vagy politikai czélzat javára különösen irányzott eszközt, sőt inkább gondosan ovakodtak minden illy gyanú ébresztésétől, és ezen bölcs s a

józan okosság által javasolt politika útján sikerült e nyelvre, valásra és érdekekre nézve megszakadt országban általános egyetértést szerezniök minden honfi közt a magyar nemzetiség ügyében, s kinyerni a kormány megegyezését azon törvényekbe, melyek 1790 óta egymásra következett országgyűléseinkben a honi nyelv előmozdítására további előmenetek alapjául meghozattak.

Az előttünk fekvő rőpirat*), mely tulajdonképen válaszul van írva a löcsei professorok dolgában gr. Zay ellen intézett bárdolatlan megtámadásra, s mint ilyen körünkön kívül fekszik, tudunkkal legelső oklevél, mely egészen más színben tünteti fel a magyar-nyelv dolgát és azt egyenesen politikai nézetek s felekezeti érdekek eszközének vallja. Feladása: meggyőzni a magyarországi protestans szlávokat, mikép leglényegesebb érdekeik veszélyeztetvék, ha meg nem magyarosodnak; főökül azonban nem a nemzetiség és haza ügye, hanem a protestantismus és bizonyos liberalis eszmék vannak felhozva s az egész munkácskán végigmenő főgondolat e két elemnek ugyanazonítása a magyar nyelvvel.

E szempontból indul-ki a szerző minden okoskodásiban. Így p. o. midőn a szláv nyelv mellett Magyarországnak búzgókat három szakaszra osztván, az első redbelieknek, kiknél t. i. e buzgalom csak tudományos bibelődés — nagylelkűleg megbocsát; a második osztályzatra, — mely t. i. az éjszaki óriás érdekében dolgozik, — érdeme szerint anathemat mond; a harmadik osztály emberei ellen, — kik egy bizonyos ausztriai királyipálcza alatt alakítandó s Magyarországnak éjszaknyugoti részeit magában foglalandó West-Szláv birodalomról álmadoznak, — csak azon egy erősséget tudja, hogy a magyarországnak protestans szlávok azért nem lehetnek ezen combinationak baráti, mert ezen képzelt birodalomban a protestans elem gyöngeségénél fogva csak hamar fel fogna a hatalmasabb cathol. elem által emésztetni. Nekünk úgy tetszik, hogy illy West-Szláv birodalom ellen, „melly Magyarország éjszaki részeit is magában foglalná” a magyar hazafinak még más ok-adásokat is kell találni, mint csupán a magyarországnak protestans szlávok érdekét; mert hacsak ezen ok forog fen a West-Szláv birodalom eszék ellen: úgy a magyarországnak cathol. szlávoknak épen azon okul kellene ezen combinationhoz szítani, mellynél fogva a protestans szlávok attól idegenek, — a mit ismét mi teljességgel meg nem engedhetünk.

Miután így ügyekezett volna megmutatni, hogy a szlavismus minden pártolója, bármely árnyéklathoz tartozzanak, csak vést hoz a protestantismusra, a szerző azt nyilváníta: hogy ő, ha az által alkotmányos és vallásos szabadságát biztosíthatná, nemzetiségét még a Pescherákh nemzetiségének is kész lenne feláldozni; mert meg van győződve, hogy még a Pescherákh is, ha ama kétnemű szabadság szelleme őket áthatná s náluk függetlenül kifejlődhetnék, félszázad mulva a legértelmeseb nemzetek sorában fognának állani. (?) Mennyivel inkább kívánhatja tehát a magyarországi szlávoktól, hogy nemzetiségüket egy ifjú erőteljes és fényes jövődöt ígérő nemzetiséggel, t. i. a magyar nemzetiséggel, felcseréljek? Nem sajnálatos-e, hogy a Protestantismus nyelvükön lebeg, de szívök csak a Szlavismus mellett dobog? s inkább akarják azt, mint nyelvököt áldozatul hozni? Nem szo-

*) Egész czíme ez: Protestantismus, Magyarismus, Slavismus. Als Antwort auf die gegen Grafen Carl Zay, General-Inspector der evangelischen Kirchen und Schulen A. C. in Ungarn erschienene Schrift. Vom aller Menschen Freunde, nur der Finsterlingen Feinde. Leipzig 1841. Verlag von Georg Wigand.

moru-é nem akarni látni, hogy a magyarosodásban fekszik a protestantismus jövője?

S mintha még eddig sem mondott volna eleget a szerző, szükségesnek látja még tovább menni s előre megfelelni azon vádakra, mellyek, úgy mond, azért fognak ellene intézteni, mivel a protestantismust s magyarosodást bizonyos politikai eszmékkel hozta összeköttetésbe. E vád, véleménye szerint, kétféle lehet; egyik: hogy egy magyar köztársaság szándékoltatik alakítani s ezt eliszonyodva vizsgálói; másik: hogy Magyarország önállóságának szélesebb értelemben kivívására vannak igyekezeteink irányozva. E vádat a szerző elvállalja, mert szerinte e törekvés csak dicséretet érdemel s ennek bizonyoságául elősorolja politikai reményeinek hitágazatát tizenhárom pontban. Bővített kiadása a szathmári 12 pontnak, mely a szerző meggyőződése s az int mind csak magyar nyelv és protestantismus által elérhető s hazánknak az önállóságát nemét fogná biztosítani, mellyel az utolsó angol király alatt Hannovera bírt.

Ennyit figyelmeztetés gyanánt a röpirat vázlatából, mellyet lapjaink szűke miatt kénytelenek valánk megrövidíteni; s csak arra kérjük olvasóinkat, hogy a munkácskát mint valóságos curiosumot megszeressék, s azon figyelemmel végig menjen ne sajnálják. — Meg kell vallanunk: hogy könyvvel, mellyben a szükséges hangulat elhibázva inkább volna, melly alkalmasabb lenne a kormány nemzet közti bizodalmat, s az ország külön-ajkú s hitű lakosainak kivánatos egyetértését felrázni; egy szóval, fontos tárgy körüli éretlenebb kontárkodással, mint melly a kérdéses röpiratban mutatkozik, már rég ideje, nem vala szerencsénk találkozni. — E nézetünket röviden így igazoljuk.

Első s legnagyobb büntetése a szerzőnek az leendő, hogy szavai azoknál, kikhez intézvék, egészen ellenkező hatást teendnek, mint mellyre számítva voltak. Ezen senki, ha körül néz, s a már történeteket meggondolja, nem kétkedhetik. A magyar törvényhozás eddigelé azt, hogy az országban lakozó bármely néposztálytól nemzetiségének feláldozását kívánna, sehol és soha nem mondotta; soha sem kívánt többet az országban lakozó idegenajku honfiaktól, mint azt, hogy magyarul tudjanak. — És még is milly roppant akadályokra akadt szelid bánásmódja! milly hatalmas ellenszegüléssel kell harczolnunk! — s a szerző sikert remél, midőn a szlávokat épen abban, mi a nemes kebelnél legszentebb, öszleges individualitásukban nyersen megtámadja; midőn tőlük világosan s félre nem magyarázható szavakban parancsolólag igényli a protestantismus nevében azt, mit a magyar törvényhozás tőlük haza s közalkotmány nevében soha sem követelt „nemzetiességük feláldozását! — S vak buzgalmában nem látja, hogy homlokegyenest ön szándéka ellen rugaszkodik.

Másik botlása a szerzőnek, feledni: hogy Magyarországon a kitünő többség catholikus. Ha a nemzetiséget s azzal összekötött szent érdekeket tenyészteni akarjuk: nélkülözhető-e ezen cathol. többség közremunkálása? és ha nem, úgy használunk-e a nemzetiség ügyének, mikor azt főképp protestans érdek gyanánt tüntetjük fel?

Még más észrevétel: szabad volt-e hazafi szerzőnek megfelejtenek, hogy Magyarországon catholikus szlávok nagy számmal léteznek? lehetséges-e ezeknek magyarosítása, ha magyarosodás és protestantismus ugyanazonítottatnak? nem ébreszt-e náluk illy beszéd méltó féltékenységet vallás és nemzetiség dolgában egyszerre; s lehet-e csodálkozni, ha azt hiszik, hogy a magyarosítani törekvők egyszermind vallásuktól akarják őket megfosztani? — ki így cselekszik, az nem áldozza-e fel az országos célt, az általános megmagyarosodást a protestantismus érdekének? s nem mondhatni-e méltán róla: hogy keblében a protestans a jó hazafit elfojtotta?

Épen így áll a dolog a kapcsolt tartományokra nézve is. Azoknak lakosai merő catholikusok, s eddigelé a magyarnyelvtől idegenkednek. Kölesönös viszonyaink napról napra kényesbek, s a leggyöngédebb törvényhozói tapintatot igénylik. De kérdem: le fogjuk-e győzni ez idegenkedést, és nem inkább nevelni az ott létező ellenszegülést, s csirájában előlni a némellyekben fejedező vonzódást a magyar nyelvhez, ha fenhangon hirdetjük: hogy a magyar nyelv a protestantismus nyelve, s hogy egyiknek győzedelme a másiknak diadalát feltételezi? lehetséges-e fonakabb politikát kidölni? lehet-e tudományosabb bizonyossággal eszközölni, hogy a kapcsolt tartományok magyarosodása örökös lehetlenségévé váljék?

És végre: szorulunk-e nemzetiségünk további terjesztésében a kormány szives és őszinte segedelmére? ha igen, úgy tarthatunk-e arra számot, mikor a nemzetiség ügyét úgy tüntetjük fel, mint bizonyos politikai célok eszközt, vagy úgy, mint a protestantismus győzedelmét? kívánhatjuk-e azután, hogy a kormány nemzetiség ügyében bona fide elősegítsen, s nem fosztjuk-e meg magunkat illy oktalan beszédek által a legszükségesebb szövetségéstől?

Meggyőződésünk szerint a magyarnyelv- és nemzetiség-terjesztés érdeke kívánja, azt úgy adni elő s úgy üzni minden alkalommal, mint közös nemzeti ügyet, melly minden hon-polgárnak egyformán szükséges és üdvös. Nem valamely osztály érdekét, nem egy vagy más vallásos felekezet túlnyomóságát, nem bizonyos politikai

eszmék győzedelmét kell általa keresni. Csak mig illy színben jelennek meg törekvéseink, csak mig illy széles nemzeti alapon vélemények különbözőségei felett trónol a nemzetiség ügye, követelhetjük méltán minden jó hazafi részvétét, s a kormány őszinte pártolását; mihelyt a magyar nyelvet bizonyos politikai nézetek eszköze gyanánt, vagy egyes felekezetek érdekében üzzük s ajánljuk, lehúztuk azt a nemzeti dísz és nagyság fényköréből a pártérdek szennyes mezejére, s nincs többé jogunk felháborodni, ha törekvéseink ellenzőkre találunk, ha tagadtatik, hogy a közös jót akarjuk, s ha egyoldalú s szűkkeblű érzézetekkel vádoltatunk. — Hogy hazánk s nemzetiségünk ellenségei álljanak elő illy gyanúsításokkal, hogy ők kereszenek a nemzetiség köpönyege alatt pártérdeket vagy felekezetséget, az megfogható lenne előttünk: de hogy Magyarországról s a magyarnyelv és nemzetiség nevében történjenek illy nyilvánítások, azt az idő különösségei közé kell feljegyeznünk.

Minél tovább fontolgtatjuk a röpiratot, annál inkább meggyőződünk, hogy abban nem lehet s nem kell a protestans-fél bölcs és mély belátású főnökeinek nyilatkozását keresni. Lehet-e róluk feltenni: hogy a protestantismus érdekeit így merőben ellentétbe állítsák az ország egyéb lakosainak érdekével? — illy rosz számvetés csak egyes túlbuzgók agyvelejében támadhatott. És mi nem is kétkedük, hogy a kérdéses röpirat szerzőjét érett meggondolás után maga az evangélikusok főgondnoka is oda fogja sorozni, hová az való: a fogadatlan prókátorok categoriájába, s e szavakkal bocsátandja-el magát: rien n'est plus dangereux qu'un sot ami.

X.Y.Z.

Somogyból. Kaposvár, october 11-kén 1841. (Vége.)

4) A büntető rendszer és egyéb országos választottságok munkálkodásaira bizott tárgyakra nézve a köznyilvánosság tekintetéből, de azon okból is minthogy azokban a köz kormányzati és a nemzeti életbe vágó kérdések eldöntése forog fen, ohajtana ezen választmány a megyei közgyűlés által alispánurat oda utasíttatni: hogy a választottságok munkálkodásának eredményét időnként a nemesi pénztár költségén megszeressék, ezen választmányok tanácskozás végett előterjeszse. 5) Az 1840: 22dik cikk. 37. §ra nézve ohajtana a választmány a hitelezők kijátszásának meggátolhatása tekintetéből törvénybe iktatni: miszerint a csődület megelőző bizonyos határidő szabassék, mellyen innét a megbuktatott által kötött s javait érdeklő szerződésnek erőnlükülieknek nyilváníttassanak. 6) Tanácskozás alá került a szarvasmarhák ragadós nyavalyájának elfojtását érdeklő és a mult országgyűlés által e részben megbízott választmányok rendőrségi javaslata; noha tagadni nem lehet, hogy az említett javaslat 14 első szakaszában foglalt szabályok, mellyek a behajtandó szarvasmarhák letartóztatását és bizonyos ideigi lezárását, sőt az egész hazán biztos őrizet mellett való átkisértetését javallják — ülvösek, miután azonban kétségtelen volna, hogy — azon rendszer mellett a hazába marhákat behajtók szerfeletti idővesztéssel s költségekkel terheltetvén, s gyakran mint egyes értetlen egyén önkényétől függők elkedvetlenítettvén — ez által a szarvasmarha kereskedés, melly honunkra nézve nevezetességgel bír, tetemesen csökkenni fog, azért a választmány ama 14 pontokat oda változtatni javasolja, hogy a külső tartományokból behajtandó szarvasmarhák az ország szélén egy bizonyos időre biztos felvigyázat alatt zárva tartassanak, és annak elmúltával ha egészségeseknek találtnak, rendes utlevéllel ellátva az országon keresztül szabadon eresztessenek. A megbetegedett marhák bántására s az ez által kifejlenni szokott ragálynak meggyógyítására nézve a választmány oda járul vélekedésével, hogy a veszély elhárítására a balta-rendszer hazánknak törvény által elfogadtassék és a megbetegedett, s az illető szbiró s orvos által ragályosnak ismert nyavalyába esett marhák közönséges kárpótlás mellett tüstint enyésztesse. A kárpótlásra nézve pedig minden törvényhatóságban nemes s nemtelen által összeadandó pénztárt véleményezi, bár némellyek ellenvetették, hogy tanácsosabb s célirányosabb lenne az egész országra nézve egy s így országos pénztárt felállítani leginkább azon okból, minthogy nagyobb szerencsétlenség esetében egyes törvényhatóságok a kárpótlásra könnyen elégtelenek lehetnének, mások ellenben a választmány által is javasolt törvényhatósági pénztárokat, mellyekhez vagy évenként minden rendű lakosok és marhabirtokosok, vagy a kár esetében és ahoz mérsékelt arányban volna kiki járulandó; ismét mások a kárpótlást külön biztosító magányos társulatok által kívánták s látták a kármentesítést legcélszerűsábrabb eszközölhetőnek; miután azonban az országos pénztár némileg a központosítás bélyegét hordozza, és annak kezelése a tapasztalásnál fogva visszajeszto volna, a magányos társulatok általi biztosítás pedig egyesek nyereszkedésén alapulna: ennél fogva legcélszerűsábrabb látja a választmány, ha a javasolt kárpótlás a törvényhatóságok által felállítandó pénztárokból történék, mellyekhez a hazának minden rendű marhatartó lakosi nem ugyan évenkénti adózás útján, melly mostani állásunknál fogva polgári alkotmányunkkal össze nem fér, járuljanak, hanem bizonyos éveken át tapasztalt marhaveszély által okozott károk közép-kivonásához mérsékelt összeg előlegeztessék, s ezen summa biztos helyre, figyelve a szükség esetében tüsténti készpénz-nyerhetésre, rendes kezelés mellett tőkésítessék s előfordulandó kár ese-

tében a net
7) A sz. k.
re nézve, m
dés gátolat
kedés a leg
korlatok el
követurakn
évi utasítás
szágygylés
zenek. 9)
utasítás sze
zenek, miut
is ezen oha
dó Nemzeti-
len Bank fe
sen, hogy
tás mellett
mellynek en
eszközölni s
javasolja a
mány egy a

Jegyz
hatóság gyü
ban terjedel
ság végett l
delmes folyt
engedelmév
közönsége
körünk alig
el lévén h
jük, ha a
mi ezen es
folyvást sz
zetek számá
fogunk még
esetre a pro
az ügy tárg
fogják visel
mozgalmak
nézethez ké
nem leszünk
dicsőbb unio
lásunk, min
zítünk s haz
vendve tesz
példáját, ho
szeretetlen
lásfelekezet
népessége s
kely számú
té: mert ez
gelykezek r
galomnak t
korához, a
az ég áldás
fogtok fard

Zágra
nemű igen
nek nagyobb
Gollner nev
miket a csat
újat nyervén
ran reggel
lakosinak a
egyházban,
prepostja és
szentelést p
tiája gyeng
érdekű s ha
lótartót az
pök kezébe
lagján e ma
talma.“ —
Lichte n
második zá
olvashatók,
mindketten
ve. A szék
gett, négy
győzték e r
talni; egyik
szegek bev
kotvány, ho

tében a netalán hiányzó mennyiség ujabban kivettétvén beszédessék. 7) A sz. k. városokban közönségesen tapasztalt azon visszaélésekre nézve, miszerint a kereskedői testületek által a szabad kereskedés gátoltatik, — a választmány véleménye az: hogy a szabad kereskedés a legszélesebb értelemben pártoltassék, s minden kizáró gyakorlatok eltörültesse. 8) A sz. k. városok szavazatára nézve követuraknak utasításul adatni véleményeztetik: miszerint az 1839 évi utasítás szellemében azoknak elrendezését előlegesen — és az országgyűlés általános elrendezését be nem várva — eszközölni igyekezzenek. 9) A kamatok kamatai iránt szinte a múlt országgyűlési utasítás szellemében törvény által rendezkedni annál inkább igyekezzenek, miután a közpénztári intézetek előmenetele és fenmaradása is ezen ohajtandó törvénytől leginkább függenek. 10) A felállítandó Nemzeti-bank iránt: igyekezzenek követurak egy nemzeti független Bank felállítását törvény által létesíteni, figyelmeztvén különösen, hogy abból viszonyainkhoz képest a földbirtokra illő biztosítás mellett készpénzt minél olcsóbban mindenki nyerhessen és mellynek ennél fogva fő alapja a földbirtok legyen, mellyet ha ki- eszközölni szerencsések nem lehetnének, akkor s csak ezen esetben javasolja a körülmények s a sürgető szükséghez képest ezen választmány egy a bécsi bankkal összefüggésben lévő fiókbank felállítását.

Jegyzet. Azon körülményes tudósítás a debreczeni ref. egyházhatóság gyűléséről, melly a P. H. 87dik s a Hirnök 86dik számaiban terjedelmesen közölve volt, szerzője által nagyobb nyilvánosság végett hozzánk is beküldeték. Birjuk ugyanannak szinte terjedelmes folytatását. Mi e dolgozatot, mint becses kéziratot, a szerző engedelmével örömet megtartandjuk, azonban a P. H. és a Hirnök közönsége a nyilvánosságnak olly tére, mellyhez a mi csekély körünk alig képes valamit hozzá adni, ugyanazért tárgyakkal el lévén halmozva, a folytatást is csak azon esetben közlendjük, ha a P. H. a megkeresés bizodalmanak meg nem felel, a mi ezen esetben teljességgel nem várható. — Mi e jeles kéztől folyvást szívesen veendjük a közrehatást s az unio iránti nézetek számára lapjainkban tért örvendve engedünk. Hihetőleg mi is fogunk még a megfontolás szempontjából ez ügyhöz szólni. Mindenesetre a prot. egyház-főnökök bölcseségtől várjuk s hiszszük, hogy az ügy tárgyalásában, valamint egyéb eljárásukban is szeméik előtt fogják viselni a történetek azon komoly tanúságát, hogy vallásos mozgalmak eredménytelen soha le nem nyugodtak. Mi mennyiben e nézethez képest várható eredményre innen kívülről befolyhatunk: arra nem leszünk sem restek, sem szívtelenek. Bár létesülhetne ama legdicsőbb unio: a szívek uniója, a szeretet uniója. Erre mind saját valásunk, mind a protestans felekezetek egyházi főnökeit s papjait idvezítünk s hazánk szent neveikben kérjük s felszólítjuk. — Mi örvendve teszszük ide ama szép nagyszerű kishazának, Bácskának, példáját, hol vallási visszázkodásról mit sem tudnak, a viszonyos szeretetben egymás mellett keresztényileg s atyafiságosan élő valásfelekezetek. És Bács megyének aránylag igenis tulnyomó cath. népessége soha sem talál okot, minél fogva sajnálhatná, hogy csekély számú protestans s óhitű véreivel tulnyomó erejét nem éreztette: mert ezektől is kölcsönös szeretetben, a közrehatás idején segílykezek munkásságában, a hazas s nemzet-érdek iránt kész buzgalomnak tapasztalásában osztozik. Illy érzetek illenek a fejlődés korához, a magyar nemzethez, a keresztényhez: illy czélra kérem az ég áldását, s reátok is dicsők, kik eszközölésében akartok s fogtok fáradni.

Zágráb, october 18kán. — F. h. 12kén tanúi valánk egy ritkánemű igen érdekes katonai ünnepélynek, melly városunk népességének nagyobb részét mozgásba hozta. — Az itten állomásozó báró Gollner nevű 48dik magyar gyalog sor-ezred régi zászlói helyett, miket a csaták vése megrongált s az ütközetek göze elbarnított, két újat nyervén, azok fölszentelésének fényteljes ünnepét ülte. Már kóran reggel megzendült a tábori zene s utczákszerre hirdeté a város lakosinak a nap ünnepét, melly délelőtti 10 órakor kezdődék a székesegyházban, hol főtiszt. Schrott József, zágrábi káptalan nagy-prépostja és belgrádi címzetes püspök monda szent misét, a fölszentelést pedig Haulik György itteni megyés püspök ő excellentiája gyengélkedő egészsége daczára maga vitte véghez. — Különös érdekű s hatású volt a két bátor tekintelű s vitéz magatartású zászlótartót az oltár előtt térdet hajtva a már fölszentelt zászlókat a püspök kezéből elfogadni látni, mellyik egyikének gazdag himzetű szalagján e magyar szavak valának olvashatók: „Becsület a vitéz jutalma.“ — Keresztanyák valának: az első zászlóalj lobogója a Liechtenstein Mária hercegnő született Fürstenseg grófnő; a második zászlóaljának pedig, mellyen a fenérintett magyar szavak olvashatók, Eszterházy, született Liechtenstein hercegnő; mindketten Montholand Louisa az ezredesnő által képviseltetve. A székesegyház-előtti téren az egész ezred felállitva díszelgett, négyszöget képezve s tömördek nézőktől környezve, kik nem győzték e még fiatal harcziak vitéz maguktartását eléggé magasztalni; egyik oldalon sátor vala felütve s az előtt asztal állt, hol a szegek beverése történt; középett pedig egy szőnyeggel borított alkotvány, hol a beszédet magyar, német s horvát nyelven tartat-

tak. A német s horvát beszédet mondá Vatharics János kanonok, a magyar beszédet pedig Szeg Pál az ezred tábori lelkésze, kik is azt e jelentős szavakkal fejezték be: „a magyar szív mindig hív, királyához, hazájához.“ Erre az ezredes maga tartá rövid németbeszédet katonáihoz, s miután a hadüggyvéd Hengel János a haditörvényeket német s magyar nyelven felolvasta volna, következett az új zászlók alá esküvés szinte német és magyar nyelven, miközben szívemelő volt az idegen-ajku tiszteltül is legénységöket buzdítólag az esküt magyar-nyelven elmondani hallani. — Miután végre a megyés püspök ő excellentiája a „Téged Isten dicsérünk“-kel s az ezred megáldásával a fényes szertartást bevégezte volna, az ezred lobogó új zászlóival laktanyáiba visszavonult, ő excellentiája pedig a püspök dölben a tisztikart megvendégelni szíveskedett. — Este az egész ünnepet fényes, a casinó uj, egyszerű de igen csinos díszítményű teremében tartatott táncmulatság rekeszté-be, hol a derék tisztikar igaz magyar vendégszeretettel fogadta s vendégelte meg a város lakosainak előbbkelőit. — Nevelte ez ünnep fényét még a boszniai vezértől Chosrev basától a boszniai határon fentartandó rend s béke ügyében gróf Nugent ő exceljához az itteni hadiormányzóhoz küldött török követtség: Ismail aga bimbschi (főörmaster), Halil efendi katonai főbiztos, Jusuf Ismail és Mustafa (tsausok).

13.

A vakok pesti-intézetére s különösen házának fölépítésére f. évi octoberben követk. adakozások történtek p. p. T. Kailiehi Koszák ur adott 5 frt.; Süpanovits András 5 frt.; Öberg Ferencz 3 frt.; Benkhart József 2 frt.; Dillenthaler Ferdinand 1 frt.; Schönbergi Schmidt 1 frt.; Stoeger Ignác 1 frt.; Praeysler József — 40 kr.; ns Győr vmegye gyűjtött 277 frt. 14 kr.; Esztergom városa gyűjtött 25 frt. 20 krt.; Röhl Ignác ur 2 frt.; Weyde Vilmos 2 frt.; Berger György 2 frt.; M. K. 1 frt. l. l. 1 frt.; n. Eötvös Teréz 5 frt.; t. Czech János ur 5 frt.; A. J. 10 frt.; t. Karácsonyi Mihály ur 5 frt. Forinyák ur 2 frt.; P. Spányik Gliczer 10 frt.; t. Bors ur 2 fr.; m. Bathányi Ilona grófnő 5 fr. n. Eötvös Julia assz. 5 frt.; n. Eötvös Pál m. k. kincstári tanácsos 10 frt.; t. Prokopius György 5 frt.; t. Csasz Márton orvos és professor 15 frt.; n. Ürményi László 10 frt.; N. N. 2 frt.; a nmu. m. k. helyt. tanács a k. örök hagyományú uradalmak részéről 200 frt. — Az intézet általános segedelmére: Néhai f. t. Kis Ferencz veszprémi káptalanbeli prépost hagyományából 150 frt.; a helyt. tisztán-inneni Superintendiában gyűjtetett 84 frt. 8 kr.; t. Chlaváts Andre néhai kökei plebanos ur k. hagyománya 16 frt.; t. Luka Ferencz ur ajánlott 16 frt. 40 krt.; Egy névtelen egyj. testamentom-végrehatóidíjt 40 frt. — Költ Pesten november 15ő napján 1841. Gömörly Károly pénztárnok.

Erdélyben országgyűlési követekül választattak: Kolozs megye részéről báró Huszár Károly és Zeyk Károly; Belső-Szolnok megye részéről Veer Farkas és Kozma Imre; Hunyad megye részéről Benedicti Sámuel és Szabó József; Maros-szék részéről Gálfalvi Imre és Nagy József; Csik-szék részéről Bialis Ferencz és Mikó Mihály; Aranyos-szék részéről Fosztó Ferencz és Gál József.

Külföld.

Németország. * Bécs, novemb. 3. 1841. Chevalier úr nem régiben a J. des. Debats-ban hosszan vitatá meg Alsátiának (Elsass) francziaországhoz lett esatoltatását s megfrancziásítását Chevalier úr ezen előadását egy párisi levelezője a lipsei közöns. újságnak felfogván, szép leczkét tart a francziáknak ezen buzgalmokért, mellynél fogva a német nemzet egy tagjának elulajdonítása s végképeni elszakasztása által még némi dicsőséget vélték szerezni magoknak. A módok, melyekkel XIV. Lajos óta Alsátia lakóinak francziásítása eszközöltetett, nem épen a legdicséretesbek: mert közöttök az erőszak nem épen megvetendő szerepet játszott kezdettől fogva a legújabb időkig, midőn e tartományban már alig van intézet, melly lakóinak német eredetűre emlékeztetne; s mit tudni igen érdekes, az, hogy mindenfelé lehetett tapasztalni ezen francziásítás érzékeny nyomait, a merre századunkban, vagy a múlt század végén a franczia seregek foglalásokat tőnek; nyelvöket t. i. és törvényeiket majd mindegyik fegyvereikkel vívék. Midőn illy nagy, illy dicső nemzet, mellyet a polgárosodás legfőbb fokára vagyunk hajlandók állítani, illy módon iparkodik nyelvét s törvényeit felfelfőtteni a meghódított, vagy szerződésileg nyert tartományok népeire, mit mondjunk magunkról, kik közt még egy évtized előtt is olly számosan voltak a nemzetiség szent érzete által menthető tulbuzgók, kik szinte erőszakolni akarták a köztünk lakó nem-magyar ajku polgárok megmagyarosítását? Vajjon kárhoztathajuk-e egészen az ő szent hevéket? Nem; ha bár el kell is ismernünk, hogy tulbuzgalmunk nem épen a legjobb, legszebb gyümölcsöket termettek: még sem tagadhatjuk azt, hogy az által érdemeket is szereztek; mert ki tudja, ha ők nem tulságoskodtak volna, ment volna-e annyira is nemzetiségünk, mint melly fokon azt ma örömmel látjuk állani? Valóban, ha a francziák, kik XIV. Lajos alatt már nyelvben egy hatalmas nemzetet képeztek, még e dicső fejedelem országglása alatt s után sem szüntek meg nyelvöket erőszakos módokon terjeszteni a Rajna felé: nem igen vadhajuk azokat, kik az utolsó 15 év alatt erőtemi akarák a magyar-nyelv terjedését hazánk rég kiűzött határai között: figyelmeztetve idegen-ajkú polgártársainkat azon kötelességre, melly minden, de kivált a Magyarhon polgárai előtt a legszentebb, legelsőbb: a nemzet nyelvének ismérete! — Azonban nem lehet nem szívóól örvendenünk, hogy azon első fellobbanása a nemzetiségnek, melly nem épen legalkalmasabb eszközöket választott a magyarság-terjesztésre, csöndesebb de egyszersmind tartósabb tüze is változott; nemzetiségünk, még a gyakran fonakul választott módok mellett is, mellyek természetes következménye a visszahatás volt, mellyet kivált szlavajkú rokonink részéről tapasztalánk, szépen gyarapult: de kétségkívül még szebben fogott az gyarapulni, ha a módok választásában ovatosbak valánk: ha ebbeli gonjainkat nem annyira a jelen, mint jövő nemzedék magyarsítására fordítva, a nemzetiség terjesztését iskoláinkban a nevelésben

*

kezdettük volna. Azon magyarosítási mód, mellynek tervével nem régiben egy nagy hazánk fia fölépelt, véleményem szerint, nem épen a legcélszerűségi leendő. Engedményeket adni jó remény fejében, mellyet megírsítani egyedül azoktól függ, kikre az engedmény jótékonyasága arad, nem a legbizonyosabb számítás. Ha van meg valami, a mi idegen-ajkú polgártársainkat nemzeti nyelvünk elfogadására ösztönzi, az kétségkívül alkotmányunk szabad szelleme; ha ennek jótékonyaságát minden szellemi föltét nélkül árasztjuk ki idegen ajkú lakóira hazánkban, úgy könnyen megtörténhetik, hogy kik idegen ajkú mellett jutottak be a magyar alkotmány sáncza közé, jól találván annak szárnyai alatt magokat, nem sokat törődnek a nyelvvel, melly egyedül fogja őket az alkotmány jótéteményei élvezhetésére érdemesíteni; s minő haszna fog lenni a nemzetnek abból, ha azon egy alkotmány jótéteményeit ötven külön ajkú polgár élvezendi, melly minden más leendő, csak magyar nem? erősödik-e az által a nemzet, fog-e alakulni egy nemzet, melly erős legyen nyelvben és lélekben? Bizonyosan nem. Azért, midőn szeretnénk hajlandóvá tenni a nemzet képviselőit arra, hogy a magyar alkotmány jótéteményeit a hon minden rendű lakosaira kiterjesztetni ügyekezzenek, szeretnénk egyszermind hajlandókká tenni arra, hogy az alkotmány jótéteményeit csak föltételelesen árasztják ki, azokra t. i. kik nyelvben is magyarok: mert mit ér az, ha országunkban tíz millió élvezendi az alkotmány szabadságait, s az ország ismét minden más leendő inkább, mint Magyarország? — Ezen thema kivált az úgy nevezett szabad föld körüli theoriában, igen megérdemelné igazatónk figyelmét.

Spanyolország. A *Reparateur de Lyon* az utolsó spanyol események felett ily értelemben nyilatkozik: Madridnak is volt hatodik octobernapja; Espartero utánza Lafayette szomorú szerepét. Ő reggeli öt órakor jelent meg a palotában, niután minden veszély elmúlt, s a hercegnők már kiállottak a terembe-ható golyók miatti ijedelmet. Az összeesküdtek el akarának orzani két szerencsétlen lányt, hogy őket anyjaknak visszaadhassák: de a kormányzóság védőjei talpon voltak, s dühökkel elnyomák az ellen-pártot. A többi a bakó végzendő. Borso di Carminati tabornok Saragossában kötélfalálra ítéltetett; több más főnök a gyón lövetett. E szerencsétlen honban egy napi parancs megváltoztatja a büntető törvényt, s a per folyama csupa gúny. Esparteronak kötelessége a királyné helyzetének biztosságáról gondoskodni, s imé ő a veszély után jelenik meg, ő elbukik vagy alszik, míg a lázadás viharát, s a királyné ágát szürönyök környezik, előcsarnokait holt testek borítják. A nemzeti őrség az ártatlan Izabellában a királyságot akára védelmezni. E bajnokok vére megérdemlé, hogy jobb ügyért folyjon; — ők kötelességüknek hívek e harcot. Az őrség tisztjei csoportosan fognak elküldetni, s ebben Espartero híven követendi 1830ki hatalombíráinkat, kiknek a trón felforgatása után első tettök az vala, hogy a bátrak kardjait, kik a lázadás ellenében állottanak, szétörték. A vallási kérdés is úgy áll, mint első forradalmunk idejében. Itt is elkoboztatnak a papság javait, — ezek elpazarlásával rablás követették el a szégyenyeken. Ehez kétségkívül járland azok javainak elkobzása, kik a félszűret mostani bitorlói előtt gyanús véleményök miatt a fekete könyvbek írvák. Hiszen a győzőket jutalmazni kell, jutalmazni Madrid, Barcelona és Saragosa rongyos hőseit. E szempontból tekintve a tulajdonnak elrablása csak jól-értett hazafisági tény. Csak egy van meg hátra, a lealacsonyított trónt anyagilag is ledönteni. A déli városok nyilatkozványai megantadják a kormányzót, mitévő legyen, mert ő kész eszközze egy felsőbb akaratnak. A spanyol forradalom tehát csak gyöngye utánzása a francziaországának. Krisztinók és Esparteristák egyirant a forradalom hívei, — elleneik a republikánusok valamely következetesbék, — ez köztök az egyedüli különbség. Nem sokára azt fogjuk mondhatni a spanyol forradalomról, mit egy ismeretes férfiú a francziaországról mondta. A forradalom hasonlít Saturnushoz; elnyelísáját gyermekeit. —

Madridi tudósítások octob. 20káról így hangzanak: Tegnap délelőti 10 órakor a kormányzó a baszk-tartományok felé megindult. A nemzeti őrségtől s tömérdek néptömegtől örömkialással fogadtatott. A tegeveres polgároknak figyelmökbe ajánlá a béke és csendnek megőrzését. — Mindenek, kik az oct. 7kei éjjel a királynét s alkotmányt védelmeztek, becsület-keresztet adott. — A hadi törvényszék Norzagaray brigádost a mariani szigetekre deportálóra ítélte. Holnap Quiroga y Frias brigádosra kerül a sor. Reménylik, hogy verontás nem történik többé. Az elmék még nagyon megilletődve Diego Leon utolsó pillanatától. Ő erős kézzel irt köszönő levelet védőjéhez, Roncali tabornokhoz; a vesztőhelyre menvén vigasztalá zokogó védőjét s mosolyogva mondá neki: „Csendesüljön barátom, még azt lehetne valaki, hogy ön lövetik agyon”. Victoria hercege is könnyekre fakadt régi fegyvertársának elfogatását hallván. Azonban hogy csakugyan Leon volt a lázadás fővezére, tárczájában talált saját iratából, mellyet Esparterohoz intéze, világlik ki; Leon özvegyet hagyott hátra Zambrano marquis leányát és három kis gyermeket. — Az elfogatások még egyre tartanak. Concha-t még valahol Spanyolországban vélik rejtezni, különben hírül jött volna megérkezése a külföldön. — A cortesek hihetőleg novemb. 19ére mint Ilik Izabella névnapjára fognak összehívani, hogy közvetve gyöngítésék a barcelonai s más helyeken állított nép-junták politikai központosságát. Ő felsége nevenapján közönséges amnestiát reménylenek minden carlista számára, tekintetbe vévén hazafiúi magokviseletét, minthogy O Donnel mozgalomban minden részvétől okodtak. — Burgos és Vitoria közt 50,000 emberből álló figyelő sereg fog felállítani az éjszakai tartományok fékentartására.

A cubai gyarmatbirtokosok megkérték a spanyol kormányzó-ját, gátolná az angolokat a rabszolga-kereskedés elleni törekvésükben, különben a szigeteknek el kell szakadni a spanyol kormánytól, — minthogy az 1821 óta bevitt rabszolgák szabadon bocsátása, ha csakugyan végbehajtának, szükségkép minden gyarmat végromlását vonná maga után.

Páris, october 29kén. Concha tábornokot még folyvást nyomozzák Madridban. Az oct. 7kén megsebesült nemzeti öröknek a kormányzó-sáját erszényéből juttatott tetemes jutalmakat. — A gibraltari parancsnok egy angol hadihajót küldött ki a spanyol partok körüli czirkálásra, mellyet szükség esetén több is követend.

A *Moniteur* következő újabb telegrafi sürgönyöket közöl: **Bayonne** oct. 28. Az alpraefectus a belügy miniszterhez. „Madrid 25kén csöndes volt. Quiroga y Frias osztályvezér halálra ítéltetett.” — **Perpignan**, oct. 29. A 21dik hadosztály főparancsnoka a hadminiszterhez. „A barcelonai fellegvárnak király és királynéről nevezett bástyái lerontatása megkezdett 26kán reggeli 9 órakor, a felügyelő junta s a hatóság jelenlétében. Azután a nemzeti őrség a junta tagjai előtt elhaladt, mindegyik a fellegvár falából egy követ tartva kezében. Zabala tabornok s a politikai főnök ellenszólottak. Minden még Barcelonában volt sorkatonaság a határfelé indított meg. Délután a nemzeti őrség harmadik zászlóalja elfoglala a fellegvárt.”

Legújabb. Egy october 31kéről költ párisi levél szerint: Espartero oct. 28kán nagyszamu hadsereggel vonult Bilbaoba. Mintegy 60,000 főnyi katonaság fog összegyűjtetui az éjszakai tartományokban. A kormányzó azokat Bilbaobul szándékozik meglátogatni s azután hihetőleg Barcelonába menend. E város fellegvárának lerontatása a junta által határozottat el, hozzá megegyezését adván a katonai hatóság is. O'Donnellnek Párisba érkezte nem valósult meg. Az utolsó tudósítások szerint egész detszatonk minden lecsendesült. La Hera tabornok, mondják, Santanderben hadi törvényszék által halálra ítéltetett s agyonlövetett.

Nagybritannia. London, oct. 24én. Az utolsó vihar alkalomával 15 lábnyi földet mosott le a tenger a doveri partokról, s még tovább is terjedend, haeleje nem vétetik. Hihetlenséggel határos adatok közölletnek Leeds városából, miszerint ott 747 család van 3960 egyénből álló, kiknek fejénként egy egy hétre csak 1 shilling, 4 pence költségök van; továbbá 214 család 1294 egyénnel, kik fejénként csak 4 1/2 pencevel bírnak egy hétre; sőt 1946 család 5776 egyénnel, kik maguk elhárítására semmivel sem bírnak, — s így közép számmal véve 4752 családnak 19,937 egyéne csak 11 1/4 pence jövedelemmel bír fejénként egyegy hétre. Milly szörnyű sötét kép ez! közel a tél; nedves zordon pin-czék, — tűz, élelem s bútor nélkül, néhol agy nélkül is, — olly helyek s olly körülmények e azok, mellyekre embereknek kell kárhoztatva lenni? És még is úgy van.

A „Cambrian” hajón William Peel úr a minister harmadik fia is Chinába menend, ki Stopford admirál alatt a syriai hadszállítványban részt vón.

London, october 27kén. A királynénál közel-szülés jelenségei mutatkoztak. Ha walesi herczeg fog születni, e szerencsés esemény kettős királyi üdvözlötés által fog a park-és tower-álgúyúkból a közönséggel tudani. — Eszterházy Miklós hg minden órán váratik Chandos-hou-seba. A londoni első divatarusnók foglalkoznak jegyesének jegyrubáji készítésével; egy dologhozért külön küldetett Brüssselbe a csipkek bevásárlása végett. A nászünnepélyt még december előtt hiszik tartandónak.

A whig és torylapok keményen összekocczantak, mivel utóbbiak azt állíták, hogy az ország több vidékén, jelesen a gyárkerületekben szaporodó tűzveszélyek a gabnatörvény elleni agitatorok fizetett ügyvivőinek munkája. — Dublin városi hatóságai választásban ugylátszik a liberalis párt győzött. O'Connell Daniel, ki a parlamenti választáskor megbukott, nagy szótöbbséggel két városkerület aldermanjévé választottat.

A whig lapok naponkint borzasztóbb képeket adják a gyárvidékeken uralkodó inségnek s e miatt epesen kikélnék a torykormányt ellen, melly a parlamentet olly hosszú időre elhalasztá. A buza rendkívül drágul; a kenyér nélküli munkások segélyezésére Paisleyben a királyné 100 font sterlinggel járult, egyszermind az ottani sheriffnek sir R. Peel által írásban tudtára ada, hogy ő felségének szive melyen meg van indulva inséggel küzdő alattvalóinak állapotján. — Magában Londonban jelenleg mintegy másfélezer könyvnyomtató legény nyomorog, minden kereset nélkül.

Franciaország. Telegrafi tudósítások szerint Rhone folyója oct. 25kén s 26kán atszaggatá a gátokat Montfaucon s Beaucaivenel. Az egész síkság el van borítva vízzel egész a tengerig, mint tavali ilyenkor. Avignonban szinte a félévrost előnté 25én. Lyonnál is a Rhone túlhatadá parjait 26kán, a Saone igen megáradt; 29ről jött tudósítás szerint a Rhone ismét visszazallt ágyába, s a Saone már nem fenyeget.

Németalföld. October 18kán szokásos ünnepélyvel megnyitott az országgyűlés.

Az országrendek felszólítják a kormányt, hogy a tisztviselés javításait s a kiadások megszorítását folytassa, s követelik ez okból, hogy a nyugdíj-törvény s a különbféle adóörvények vizsgálattassanak meg. — A második kamráülésben Jacobs Henrik előterjeszte a rendeknek, hogy a király trónralépte napján a kormányának áruba ajánlott egy titkot, melly által lehetséges volna Keletindiaiban tizenégy nap alatt jutni. Mindedig nem kapott választ; ő tehát mielőtt más kormányokhoz, jelesen a francziához, fordulna, a titkot a rendeknek ajánlja áruba. Ajánlata a kérelmi level-biztossághoz usztatott véleményadás végett.

Belgium. A királyi algyűöntő intézet Lüttichben elkészíté a Bajorországtól megrendelt különböző nagyságú 400 algyút.

Brüsssel, october 28kán. Tegnap a királynál egy könyvnyomtatók, szedő és nyomtató legényekből alakult küldöttség vala audientzián s ő felségének kérelemlevelet nyujtá át, mellynek a vételekor a király ily értelemben nyilatkozott: „Uram! úgy hiszem, önök aggodalma hamarodas volt. A francziaországgal kötött kereskedési szerződés ügyei olly hűlő állapotban vannak, hogy önöknek jelenleg nincs mitől tartaniok. Egyebiránt a belga sajtó most már a tökélynek azon fokát érte el, hogy más nemzetek iparával sikeresen kelhet síkra. Sőt hiszem, hogy azon esetben is, ha önök ipara Francziaországával összeforradna, az irók, munkáik olesóságának tekintetéből főleg Belgiumban nyomamanak. Még nálunk nem kísértetek meg az angol és német munkák utánnyomása; ezt azonban sikerrel teszik Francziaországban, s én azt hiszem, ha önök e munkákat utánnyomák, belőlök sokat szállíthatnának ki Amerikába, hol napról napra szaporodik az angol-szász népesség, s az olvasás szükségse mindinkább érezhetőbbé válik.” — Végül bizonyossá tevő a király a küldöttséget, hogy mennyire tőle függend, érdekeiket pártolandja.

☞ **Buda**
deg; tegnap re
mellett a város
midőn olly ba
egyetlen egy
esepp vért, s a
gasbszerű tita
ellenállhatlan
O ti nem tudj
kat képes tönk
táncz, melly az
tok, s nem lát
képzelné: mi a
hangjain szed
nagy redonban
retőket, az ily
A bál azonban
inkább tetszet
rusnál is kapl
pengő forintot
az embereket
kávéház tulajd
a győrieket is
vel. — Nemz
pekre utazott
mák előadhat
les színésznő
taktika; hozzá
teg; valóban t
színház műve
Szigligeti „Mi
sé erős föltev
meke szüléssé
lattató, nem a
sé hosszadal
nap ismét szin
lami akadály
kat; „Zampa”
mi szép is ma
zetesb holmi
s minthogy sz
repeket, — e
lán elrekedtek

Koszor

Oh

S a

Mé

Mo

☞ **Csah**

mé ikedés,
(Vége). III.

Vizsgá

czimü vezérc

Lur gróf Szó

tó ur kiválja

volt, hogy sa

sével a P. H

den férfikörb

rével azon do

seget, gyanú

rül egy derék

lez ön. ha m

rok kapni, s

H-nak szer

serencsétlen

sat. — és fel

a „hivatás”

confessióján

nak nem bar

ranguakról,

kifejezések

lők, sőt ellen

szerint ezen

mint: felelet

*) A Post

— kos

**) Ismét egy

Uram!

P. H—

dekes

mébe,

mik a

glíában

ezer f

majd K

mok s

confes

vagy i

gyámi

ken, —

usztat

Bayonne
én csüdes
gnan, oct.
barcelonai
megkeзде-
elenlétében.
ik a felleg-
itkai főnök
a határfelé
elfoglalá a

nt: Esparte-
egy 60,000
an. A kor-
n hihetőleg
junta által
s. O'Don-
ások szerint
ndják, San-
tett.

vihar alkál-
, s még to-
adatok kö-
0 egyénből
nce költsé-
t csak 4 1/2
kik maguk
e 4752 csa-
antit egyegy
ordon pin-
olly helyek
oztatva len-

madik fia is
illványban

nségei mu-
mény kettős
közönség-
andos-hou-
jegyruhái
pkék beva-
rtandónak.
el utóbbiak
ekben szat-
nt ügyvivői-
k a liberális
megbukott,
tott.

a gyárvidé-
ormány el-
za rendki-
yben a ki-
eriffnek sir
melyen meg-
an London-
morog, min-

ne folyó-
Beaucaive-
mint tavai
onnál is a
29ről jöt
e már nem

el megnyit-
selés javítá-
ból, hogy a
meg. — A
ek, hogy a
tkot, mely
alatt jut-
mányokhoz,
ruba. Aján-
gett.

szíté a Ba-
nyomatók,
entzián s ő
a király illy
ma hamar-
i szerző-
knek je-
ó most már
al sikeresen
a Francia-
tekinetéből
meg az an-
eszik Fran-
omnak, be-
szaporodik
érezhetőbbé
y mennyire

Budapesti hírek. November 8-án Lassankint beáll a hideg; tegnap reggel már jégvártyák mutatkoztak a partszéleken. Mind e mellett a város hölgyei s leányai legkevésbé sem fáznak; ki is fázna, midőn olly hatalmas bővös tartózkodik közöttük, ki varázsvesszejének egyetlen egy mozdításával felráz minden ideget, buzgásra készít minden csepp vért, s a szunnyadó érzelmek egész levét, melynek különben magasbszerű tárgyak iránt kellene buzdulni, egy mámor-pont felé izgatja ellenállhatlanul! E bővös a bécsi Strauss, az ugynevezett keringő-herceg. Ő ti nem tudjátok uraim, mily hatalmas ember ez a Strauss, ki családokat képes tönkre juttatni vígalmi varázsával, — s ti nem tudjátok, mi az a táncz, mely az élet biabóit is siba képes temetni, — ha őt nem halottak, s nem láttatok tánczot az ő hegedűje zengésinél! S nem is tudjátok képzelní, mi a tánczdüh, ha a fejeket nem láttátok az ő szédítő keringői hangjain szédülve keringni! Tehát tegnap este, álarozos bál adaték a nagy redoubban, melyben Strauss és zenekara boldogítá az ámulni szeretőket, az illy alkalommal s illy módon olly könnyen boldogíthatókat. A bál azonban nem volt a legfényesebb; bárha számára elég népes. Leginkább tetszetek az Adeláide-keringők, melyek Wagner József művésznél is kaphatók. Strauss híre szerint nyolcznapos útmutatásáért 2000 pengő forintot kap. Mondom, mindig legjobb dolgok voltak azoknak, kik az embereket keringtetik és szédítik. Győrből utána jött Pestre a nagy-kávéház tulajdonosa, vele egyezkedni, miszerint vissza-utaztatában Strauss a győrieket is meg fogja örvendeztetni egy fényes tánczvígalmi estével. — Nemzeti színeszet. Laborfalvi Róza k. assz. vendégszerepekre utazott. Lendvayné assz. beteg, s így képzeltetni, mint áll a dramák előadhatási ügye műszemélyzeti tekintetben. Vásár idején egy jeles színésznőt szabadsággal elbocsátni, nem a legszerencsésb színházi taktika; hozzá járulván még az, hogy a másik legjelesb szín/szno beteg; valóban nem igen nagy fogalommal térendnek haza a nemzeti színház művészeti tehetségéről a vásárra jövő vidékiek. E hó 8-án Szigligeti „Mieban családja“ adaték. Ha bele gondoljuk magunkat a kisére erős fülhevés lehetőségébe, hogy egy asszonyt egyszere hét gyermeke szülessék: a darab további folyama nem annyira érdekes mint mulattató, nem annyira meglepő mint kellemes, s minden esetre képes, kisére hosszadalmas kezdetét kivéve, a közönséget egy estén kielégíteni. Tegnap ismét színre került a „Garabonczás diák.“ A daljátéka néve is valami akadálynak kell lenni, mert már rég nem hallottunk újabb daljátékokat; „Zampa“ és „Büvös vadász“, ezek szedetek ismét s ismét elő; bármi szép is magában e dalművek zenéje, sőt bizonyosan szebb s jellemzetes holmi újabb olasz trillázásnak, de már igen sokszor hallottuk, — s minthogy színpadunkon mindig másod-rendű énekesnők adák a főszerepeket, — e körülmény is arra látszik mutatni, hogy a prima donnak talán elrekedtek.

Koszorúkat és koronákat osztogató nagy emberekhez.*)

- Oh ti kik új koszorút mérhushól és cseregallybul
Önkézzel raktok szőghajatokra merőn,
S álmat-adó mákból, koronát mosolyogva leszórtok
Őszeknek hidegebb hófejeikre, esupán.
Még nem tudjátok, hogy csak szaladónak uralni
Gőgös szívéből meggy koronára fohász,
Most főleg, koronák egyedül pünkösdi királyság,
Foszlanak álomként s rablanak álmat előbb! Gr. D. J

† Csabán. october 19-én 1841. Népszerűség — arról elmékedés, — nemzeti veszély, — hivatás, — és még valami (Vége). III.

Vizsgáljuk már most a Pesti Hírlap 14dik számában közölt „hivatás“ című vezércikket s annak genesisét. Erre legjobb felvilágosítást nyújt K. L. ur gróf Széchenyi Istvánnak adott felelete, hol több ízben a t. szerkesztő ur kiváljaja: miszerint előtte annak idejében már körülményesen tudva volt, hogy „a nemes gróf *azomai*, már az első egy két szám megjelenésével a P. H. ellen szenvedélyesen kikelt, a Casino termében és minden férfikörben, a *hol csak megfordult, ékeskölésének minden* felegyérrel azon dolgozik, hogy a magasabb körökben a Hírlap ellen ingerültséget, gyanakodást, gyűlölséget teremtson. . . s már február 20-ika(?) körül egy derék polgáriarsunkat azzal ereszté el magától: „engem lekötölez ön, ha megmondja az egész világnak, hogy én Kosúthtal hajba akarok kapni, s Hírlapja ellen már hetek óta irók.“ — — — „míóia a P. H.—nak szerencsétlensége van a nemes gróf oppositóját tapasztalni, (e szerencsétlenség pedig open olly régi, mint a P. H. élete). sat. sat. — és február 20-ika körül (azaz 17-én) már olvassuk a P. H.—ban a „hivatás“ című vezércikket, melyben K. L. ur azon igen nevezetes confessiójának előbeszátásával, hogy „*komoly kedélye az éjjeli vigalmaknak nem barátja!*“ (***) — néhány szép s hízeltő szót mond ugyan a főbb ranguokról, de utóbb olly sértő s személyekre ugy szólván ujjal mutatható kifejezésekkel — hova az ismeretes: „velők s általok ha tetszik, nélkülök, sőt ellenök ha kell“ is tartozik — végzi a cikk első fejezetét; miszerint ezen híres vezércikket bizonyosan ismét másnak nem vehetni, mint: feleletnek a *hajbakapásra*, mint: K. L. ur személyes érdeke s ön-

*) A Pesti Hírlap minapában fiataloknak mérhus — férfiaknak cseregally — koszorút, az öregeknek pedig mákból koronát szánt vala.

**) Ismét egy új adat a „Világ“ 77dik számában megjelent autobiographiához. Uraim! gyűjtsük, szedjük össze szorgalmasan s hozzuk napfényre a P. H.—ban itt-ott történetesen (leggermenté) elszórt autobiographiai érdekes adatokat, s ajánljuk a chronograph s illetőleg biograph figyelmébe, hogy azokat egytőlegység az utókornak híven adja át — főkép — mik a tudós szerkesztő ur testi belalkotását illetik; mert — valamint Angliában Catalanival történt, kinek gégejét még éltében nem tudom hány ezer font sterlingért vették meg: ugy igen is valószínű, hogy egykor majd K. L. urnak is alkalmasint *füdejét* fogják *ritkaság* végett a museumok számára drága pénzen megvásárlani, mivel az a t. szerkesztő öncfessiója szerint „körülbelül ugy néz ki: mint egy szegény legénye vagy ama herczeg elleni jurisperének 30. éves boritéka — vagy (!) a gyámnoki számadásokat vizsgáló választmány irományai némelly vidéken, — vagy (!) homok tengereink aszott térein nyaraló juhok gyapja usztatás előtt.“ — —

hiúsága megsértésén való bosszús felhevülésnek, mint: szenvedélyes expectoralásnak a főbbranguk ellen; — különben, ha tiszta szándékkal, egyedül a jóügy érde-ében nyult volna a *hivatás* cikkének szerkesztéséhez, vagy más szóval: ha cikkének valódi küzűtöt célja lett volna a magasb köröket megtartani, vagy megnyerni a jóügynek, hallván Hírlapja ellen a magasb körökben nyilvánított aggodalmakat, igyekezett volna önszemélyének hátrátételével *azokat* eloszlatni, és kiegyenlítésen, kibékülésen munkálodni. . . . de a *nép*, a *nemzet embere*, *magát* jobban szeretvén a *nép*ért a *nemzet*ért, a helyett hogy a kezdő szakadást, elágazást még esirájában elfojtata volna, azt inkább kiterjesztette, megerősítette.

Ezen vezércikket magyarázgatja ugyan K. L. ur gróf Széchenyinek adott feleletében: itt azonban annyit hord-össze, hogy az ember igazán nem tudja, mi akart lát a kérdéses *hivatás* cikkel mondaní vagy elérni a t. szerkesztő ur? — s ezért én az e cikket nem felvilágosító hanem inkább homályba borító szótengerből csak *egy* ide tartozó eszmét akarok kiemelni. Azt mondja ugyan is K. L. ur a 80. l. a főrendi oppositio eloszlatásáról: „a derék megmarad helyén: amazt nem kár elveszteni“ — és a 81. l. „ha vannak, kiket e kor sért, azoknak visszahökkenése, midőn sikra kerül a dolog, el bizonyosan nem maradt volna: itt lát a P. H. véke csak annyi lehet, hogy alkalmat nyújtott meg tudni ma, a mi holnap megtörténendik, (?) s tán ez nyereség inkább, hogysem veszteség, mert megszűnünk magunkat mystificálni, s tudjuk, mi számolásunkban a tőleles. mi a vételes mennyiség.“ — Ez előadásban én is látnék valami erőt, ha a főrendi oppositiónak ügye még olly gyöngye lábón nem állana, vagy ha általában a haladási oppositio állapotjáról azon kedvező meggyőződésben lehetnék, miként magunkat a P. H. fenhangú cikkjét s gőgös szójárástól nyomán, jogosítva éreznék: . . . de. . . színjünk meg magunkat mystificálni s ismerjük el — bár mily keservesen essék honszeretettől lángoló szívünknek — hogy az *egész* magyar oppositio a főrendivel együtt minoritásban van, — jűjünk eszmélethez s azon sajátos öntudathoz, hogy az egész magyar oppositio mégeddig vajmi keveset vívott-ki, emlékezzünk meg: hogy azon egyetlen egy diadalt, melyet annyiszor kiemeltek a közelebbi országgyűlésről követtudósítások és hírlapjaink — a mult országgyűlés váratlan üdvös resultatát — a magyar oppositio *az által* vívta ki, hogy *opponálni megszűnt* — és mindezek megfontolása után lássuk át: hogy nemesak az oppositio *elégazásában* vagy a főrendi oppositio *elozlásában* fekszik a baj: hanem tulajdonképpen abban: hogy szegény legénytől származó s egy egész pártnál viszhangra találó nyers kifakadások által, minők a „hivatás“ cikkben foglaltatvák, a *njvelt* finomnevelésű *főbbrendűek*, kiket idővel néhány fáradhatlan munkásságu főrendi jelentőségeink a haladási ügynek valószínűleg megnyertek volna, az oppositiotól végkép elidegenítettek — s így a haladási felekezetet a helyett hogy szaporítanók, kisebbítjük, és majoritásra a jövő országgyűlésen ismét nem számolhatunk. — Nem vagyunk tehát az oppositiora — legkevésbé a főrendi oppositiora nézve (melly nélkül a multak után itélve vajmi keveset haladharunk!) azon stadiumban, melyben *ezélszerű* vagy nyereség volna meg tudni: „mi számolásunkban a tőleles mi a vételes mennyiség.“ Meglehet azonban, hogy K. L. ur mind ezeket maga is átlátja, de — nem sokat tördök a vesztéséggel, mivel, ugymond: (93. l.) „több mint bűpótlékok nyújt helyette a nemzet fölbresztett közszelleme, olly gazdag pótlékok, miszerint a P. H. károsnak, vagy szakadást eszközölőnek e részben sem fog mutatkozni.“ — Ismét semmit nem jelentő, üres mystificált szavak! mi az a *pótlék*, az a *gazdag pótlék*? — hol az a *fölbresztett közszellem*? „a mystificatiók ideje lejárt!“ ugymond K. L. ur önmaga is — azért mi illyeseket semminek — ámitásnak tartunk. — Vagy talán abban találja K. L. ur a bűs gazdag pótlékok — a közszellem ébresztését, mivel egy *pusztán a cselédek vásárnapokon többé nem isznak, nem tánczoltak*, hanem szünetnélkül reggeltől estig *hírlapot olvasnak* — (???) Én azonban csak igen *szegény* pótlékok látok ilyekben, kiknél attól lehet tartani — a becsület reformált cselédek engedelmén mondva — hogy a P. H. axiomái után indulva *nemszelbünk, örökmegváltás, adó*, s t. e. f. szövevényes bonyolódott kérdéseket ugy fogják talán megfajeni, — mint egykor nagy Sándor a gordiusi eszmót megoldotta. — Meg kell itt jegyezmem, hogy K. L. ur a többször érintett *hivatás* cikket urhölgyeinkhez intézte s szavakkal végzi: „ők jászva többet tehetnek, mint küzdve mi; ők egy körtánczezal a magyartánczot, egy dalocskával a magyar népdalt, egy beszélgetéssel a magyar nyelvet *divattá* tehetik. Divat hatalmas mint logica. — Kérjük őköt, *tegyék* hogy a magyarság nyelvben, szokásban divat legyen“ És nem sokára — Mart. 23. — urhölgyeink által „Közöshaz“ című vigjáték adaték elő, mit Petrichevich Horváth Lázár ur a P. H. 29. számában „Salon-élet“ című cikkben a közönség elibe hozott. — Ekkor ismét azt vártuk, hogy K. L. ur az ezelőtt 5 hettel írott vezércikkben az urhölgyekhez intézett szívreható szavakhoz hű s következetes — az urhölgyeknek ez érdemét kiemelendi, nem. . . . Ő H. L. ur cikkére e megjegyzést teszi: „megkell mondanunk, (?) hogy egy kis vigjátékoeskának betanulása nem lenne képes minket optimisticus örömökre ringatni: mert e közt s a magyarnyelvnek társalgási nyelvvé válása közt olly mélység távong, melyet Zaharának minden homoka sem volna képes betölteni.“ Mit mondjak erről? — Egy körtáncz, egy beszélgetés, egy dalocska! divattá képesek tenni a magyar nyelvet, *egy vigjáték* pedig — mi mindezeknél több — öt hét mulva már semmi, sőt még a semminél is kevesebb! — jele: hogy K. L. ur ismét vagy üres, semmit nem jelentő — de szép flosculusokat akart mondaní urhölgyeinkről — vagy: hogy utóbb már az *urhölgyek* is kiestek volt a grátiából. —

Helyén látom itt megemlíteni azon esetet, mely a P. H. 48. számában a „pesti újdonságok“ közt előfordul, s új bizonyosságul szolgál arra, hogy a P. H. főbb rangú köreink ellen bosszút — hol esa: lehet — kitární szereti. Szokása szerint ugyan is a P. H. nyájas szerkesztősege *tisztelő távolságból szemtanúja volt egy esetnek*, melyet egészen másképp látott, vagy adott elő, mint történt — mit az utóbbi számban maga is kénytelen volt elismerni; — azonban neki az mindegy, csak célját érje el — kapott tehát itt is az alkalmon, mely némi ürügyül szolgált a *gyűlöletes*

*) Az eset az: egy uracs a német színház előtt saját fiakkerját egy tiszteltesben álló státusférfinak át nem engedé. —

frangukat en masse megtámadhatni, megróhatni; — különben kerdelem, mily összefüggése van a „haute volée“-val annak, hogy egy uracs — P. H. mint azt a P. H. —ból is észrevenni lehet, tulajdonkép a haute-volée-hoz nem is tartozik — egy tiszteletben álló státusférfinak fiakerjét állítólag elfoglalja? — és még is a P. H. a magasb körök ellen mint egy hajongóvást kiméletlenül kikérel, s ezt teszi azok ellen, — kik senkit sem bántottak, senkinek nem vétettek! — minek mondani tehát szegénylegénynek — ki a salonokban nem igen szokott megfordulni, ki nem is igen tudhatja, hogy azokban mikint társalgának — hogy salonainkba azon „uracs hős tette által egy kis eterecséget hozott.“ — sat. ? — Szerkesztő ur! „ez nem volt...“ (mikep mondjam csak, hogy epés fulánk szájamban ne legyen?) — ez nem volt gyöngéd bánásmód — ettől lázadva fordul el „kebel“ és „velő“ — annál inkább, mivel fővárosunkban a magasb körök csak gyéren léteznek, következőleg illyeseket bármelyike azoknak magára értetteknek is vehet; — de szerencsére ezen körök az illy „varjúkarogásokkal“ megvetéssel szoktak fogadni — szerencsére — meg nem vagyunk már azon korban, mellyből még nem igen régen kibújunk — s mellynek K. L. ur is ön confessiója szerint hódolni látszott — (mert hisz ő mindig a korszelem embere volt) midőn t. i. *inasait!* még hébe-korban *pafozgatta!* —

De ide tartozónak vélem még azon országos érdekű esetet is, melyet közönség elibe hoz a P. H. 61. száma, midőn t. i. a császárfürdőben lakó némely vidéki asszonyok, noha a társalgási kocsi kibérlettek, noha a pénzt előre ki is fizették, még is a magyarszínház után — a lovas Darvas ur közbevetése mítsen használán — gyalog valának kénytelenek haza menni! mert a társalgási kocsihoz való érkezéskor azt mások által elfoglalva szemlélték — s különösen egy *Juratus!* volt az, „*ki a dárnák ellen olly kevéssé kimélettel viseltetik, s helyből nem mozdult, illyen ollyan kifejezések közt!*“ — és a P. H. ezért a többi juratusokat nemcsak meg nem sértette, hanem nekik még complimentet is csinál e szavakkal: „*ah! Dárnák iránt kevéssé kimélettel viseltetik, Juratus nem lehet!*“ — „*Juratus!*“ szóval rájmi sok visszaélések történnék!“ — Mondja nekem most valaki: hogy a P. H. *csábítgatáshoz* — *coquetirozás* — *nem ért!* — E két egymáshoz rokon esemből ismét látjuk a vastag toleranciát, a türelmeskedést, a népszerűség utáni vadászatot — önök s önhaszon-lesés.

Berekesztésül érinni akarom, hogy már annyira ment a P. H. elhagyottsága, miszerint ő leveinek a *közvélemény* rovására már *hivatolhat!*

is osztogatni, procurálni kezdett!... Február 10-én magány tudósítás nyomán jelenti a P. H. Stahly J. k. tanácsos urnak, Magyarország protomedicusává lett k. kinevezését — és február 20-án már a *közvélemény* az előléptetés által megürült tanítószék helyettes betöltéséről gondoskodott, mert a P. H. ez időbeni számában ezeket írja: „az egyetemi orvosi karnál Stahly J. és Bene F. urak előléptetése következtében, mint halljuk e napokban(?) új változások fognak történni. Közvélemény(?) szerint az előbbeni tanítószéknek helyettes ellátása, minden *mellék tekineteket mellőzve(?)* olly férfira fog előlegesen bízni, ki mint író és gyakorló orvos országszerte ismeretes, és fényes tehetségekkel bír az eldődje által annyira elhíresedett hivatal viselésére. Hogy illy minden tekintetben üdvös, és sikerteljes választás által mind az emberiség, mind a tudományok végedenül nyerni fognak, szükségtelen emlitenünk, és hogy ez *igy s nem másképp fog történni, arról kezeskedik az Igazgató urnak jelleme s ismert igazságszerete!*“ —

Nem akarom azon tisztelt urat, ki mellett a P. H. jónak vélte illy szerénytelenül felszólalni — legtávolabbról sérteni, hanem úgy hiszem, a többi r. orvos urak, kik hasonló igényeket hordanak keblökben a helyettes tanítószék elviseletésére, vagy megnyerésére, viszont azon méltányos figyelmet egész joggal megkívánhatják, hogy nyíltan kimondassék: miszerint többen — a kir. egyetemhez tartozó tekintélyes férfiak közül is — maig sem tudják tisztán, *ki* tehát a P. H. protegija? — de annyit tudunk, hogy szerencsére hazánknak számos olly tudós orvosokkal dicsekedünk, miszerint a betöltés vagy helyettesítésnél a választás nem leend könnyű feladat, — s alig hiszem: hogy a P. H. protegija volna mindnyája felett a *közvéleménynek* épen azon kijelöltje, azon *egyetlenegy* egyene, mellyet a t. Igazgató urnak *okvetlenül ki kell nevezni*, nehogy különben *jelleme* vagy *igazságszerete* gyanúsítassék — Ebből látjuk, hogy ez egész cikkcecske nem egyéb, mint: influenza — compliment a pajtásnak — hogy pedig egyébiránt a P. H. szerkesztősége ismét nagyon rosszul volt értesítve a dologról, mutatja: hogy jóslatai mai napiglan sem teljesültek be... De... felhagyok már több idézésekkel, mert úgy vélem, hogy azon *tények* által, miket három cikkemben felhoztam, tán sikerült világosságra hoznom: miszerint azon állít, hogy a P. H. szerkesztőségének intelligenciával bíró nemzetünk többségénél népszerűsége nincs, — hírlapjának legtöbb cikkeit pártoskodás, türelmetlenség, elbizonyoság, önérdék és személyes tekintetek jellemzik.

H I R L Ó

Kisfaludy-Társaság

(Magyar szépirodalmi intézet).

A Kisfaludy-társaság, nyelvünk és irodalmunk érdekében elhatározta minden időbeli jeles íróinkról válogatott, hol minden munkáiknak NEMZETI KÖNYVTÁRKÉPEN, bírálattal, hű és hibátlan, diszes kiadását: a mennyiben azt idegen jogok nem elengedik, s a köztársaság részvétele lehetővé teszi.

Minden író egy magában külön álló egész képez, és csak a gyűjtőzím által kötetik a többiekhez. Minél fogva kik szabad tesszése szerint szeretheti meg lassanként vagy az egész gyűjteményt, vagy néhány, vagy csak egy író is.

Megnyitják a NEMZETI KÖNYVTÁRKÉPEN Kisfaludy Károly Minden Munkái, mint a mellyek első kiadásukban végkép elköltek, s még folyvást keresetnek, másfelül a társaságnak a boldogult szerző hagyományából magához váltott igaz tulajdonai.

KISFALUDY KÁROLY MUNKÁinak ezen bővebb, javított életrajzi bevezetéssel, valamint jegyzésekkel is ellátandó, diszes, és e mellett az eddigi könyvtárakhoz képest példátlan olcsóságú kiadása HÉT FÜZETBEN jelenik meg, mellyek együtt a legszebb nagyságú kötetet teendik. Minden második hónapban, sőt melegebb részvét mellettsűrűbben is jöend ki egy füzet, s így az egész, kevesebb mint egy év alatt, végkép elkészül. Minden füzet ára, melly annak átvételekor tétetik le, két ezüst huszas. Az első füzet átvételkor azon felül előre fizetetik ki az utolsó füzet is, melly aztán, Kisfaludy Károly a rezképével együtt, fizetés nélkül jár ki az aláíróknak.

Ekép e bővebb és sokkal diszes kiadás egészen 4 ft. 40 kr. leszen, holott az elsőnek utolsó bolti ára közpap. 10 ft. ép. volt.

A társaság ez intézkedésével a kevesebb tehetséges nyelvbarát is azon állapotba kívánta tenni, hogy a nemzet jeles írója munkáit magának minden ére zhető áldozat nélkül meg szerethesse.

A szerkesztéssel a társaság ismét Schedel Ferencz urat bízta meg, kinek gondolai alatt látott napvilágot az első íz kötetes kiadás is.

Előfizetheti s megszeretheti a kiadást a felebb idézett módon minden hiteltelen könyvárusnál a két hazában, kik megrendeléseiket a czinulapon megnevezett középponti könyvárusoknál tehetik meg. Ezeket kívül még a következő magányos hazafiak kéretnek szives bizodalommal előfizetések gyűjtésére s a pénznek Schedel Ferencz úrhoz mint szerkesztőhöz, biztos alkalommal küldésére (Pest, urak utczája 455 sz. 2 emel).

Aradon Fábrián Gábor; Baján Sebők József; Bécsben Jászay Pál udv. concip. és Barkasy Imre udv. agens; Borsóban Szemer Bertalan; Debreczenben Péczely József; Egerben Makáry György, Eperjesen Pulszky Ferencz; Gömörben Draskóczy Sámuel első alispán; Győrött Czuczor Gergely és Kovács Pál; Károly-Fejérvárt Ötvös Agoston orvos dr.; Keszeméten Szilády Károly könyvnyomtató; Kolozsvárt Bölöni Párkás Sándor; Komáromban Pázmány Dénes főjegyző; Körösön Varga János; Krassóban Fülepp József; Liptóban Münster György kir. erdőmester; Losonczon Kubinyi Ferencz; Marmaros-Szigeten Lugossy József prof.; Maros-Vásárhelyt Dózsa Elek prof.; Miskolczon Sontagh Gusztáv kapit.; Munkácson Dóhócs Vazul alesperes; Nagy-Bányán Fésüs Menyhárt orv. dr.;

Nagy-Becskerekén Bárány Agoston levéltárnok; Nagy-Enyeden Vajda Dániel; Nagy-Károlyban Kovács Lajos bíró; Nagy-Szombatban Olgyay Zsigmond bíró, Nváradon Jakab Mihál levéltárnok; Pápán Stettner György prof.; Pécsen Jónás József; Pozsonyban Olgyay Gáspár bíró, és Knittelhoffor Vazul professor; Rozsnyón Hollók Imre és Kramarsik Károly professor; Sopronban Király József prof.; Szegeden Kisfaludy Sándor bíró; Szab-

badkán Zomborevics Vincze főorvos; Szarvason Molitórisz Adolf prof.; Szathmárban Kovács Benecz bíró; Szegeden Horváth Cyrill prof.; Szegszárdon Bezeredy István bíró; Szombathelyen Pintér Endre prof.; Temesvárott Vukovics Szabás bíró; Veszprémben Zsoldos Ignác főjegyző; Zágrábban Pauler Tivador prof.; végre Zemplényben Kazinczy Gábor bíró urak.

Pesten, oct. 12 1841.

— Kisfaludy K. Minden munkáinak ezen újabb kiadása, a szerző kézirataival s régibb kiadásaival összevetve, bővitve, nem a költséget nemei és külső viszonyok rendes, hanem a költő fejlődési menetelének előtűntetésére a készülés sora szerint, szerkesztetett. Az első füzet, melly Kisfaludynak első és második időszakbeli verseit, s színművei két elsejét (u. m. A Tatárok Magyarországon Ilka, Nádorfejérvár bevétel) foglalja magában, s így az első összes kiadás I és IX kötetét egészen, s a X-nek egy részét, — megjelent. Pesten, nov. 10. Schedel Ferencz.

Megjelent és Eggenberger és fia könyvkereskedésében megszerezhető:

NÉZETEK

a magyarnemzet mivelttségi s technikai képviselése tárgyában.

Írta Joo János tanító.

Finom velin papírosan, 6 rézmetszettel, kemény borítékban: ára 2 ft p.

Azon t. ez előfizetők és aláírók, kik illető példányaikat rövid időn meg nem kapják, ne terheltesseken innen veendő nyugtatványaik beküldése mellett azokat biztos alkalommal Eggenberger könyvkereskedéséből elvitetni.

Haszonbérleti Hirdetés.

Méltóságos kassai Püspökség Javaihoz tartozó, és t. n. Heves vármegyében kebelezett Poroszló városa szomszédágában lévő, mintegy 2000 hold földből álló Csapókői Pusztá, a folyó esztendőbeli November hónapnak 30dik napján a reánk jövő 1842dik évi Szent-György napjától hat egymásután következő évekre áruverés útján haszonbérbe leszen kiadandó; mellyre nézve azok, kiknek azt kibérteni kedvök lenne, 400 pengő forint bántapénzzel ellátva, a nevezett pusztában lévő vendégfogadónál megjelenni ne terheltesseken. Feltételeket lehet olvasni Harsányban a tisztartói, Keresztes-Püspökiben a kasznári hivataloknál. — Költ Harsányban october 27kén 1841.

Vikolinszky János.
uradalmi tisztartó által.

PEST

Szomb

VILÁG p

A mellékletek... gőben; posta... beküldeni sz... hatunk. Miv... teljes példár... a t. cz. közö

Tartalom... emeltett. Köz... Krassó megye... ujtása. — „So... egyesületet ér... szág (Rodil t... britannia (Lo... szes népesség... udvarnál. — E... „Temps“ állítá... alapítai Pári... Schweiz. — (MLeod a vá... Kurdistan és... egyveleg (Ny

Öcs, ki... mos helysz... vásári szabad

□ Közö

ink 86ik szá... iránt több e... sietek bevál... fedjük le a... adjuk a haz... álarozot le... ről is; és m... első ki nap... teni, így sz... szeretni, va... bereknél bi... beri lélek t... országos ba... pont politic... És ha ez (C... günk) lesz... mozdulnak... legjobban ö... legközelebb... ladása, ez l... lépünk, ha... átlátni, örü... nak, mellye... gadjuk. — gyék azt ö... endik, hisz... hogy szinte... szereti. Mer... tesz p.o. e... károst-é, m... fekszik tud... részeinek e... löli a magy... észnek és... fekszik tud... eszközöket... mert erő va